Cumhuriyet

18 inci yıl sayı: 6037
İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul No 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298. İdare ve Matbaa kısmı: 24299 - 24290
Perşembe 31 Temmuz 1941

Şark cephesinde geniş harekât yapan Alman hava kuvvetlerine mensub bir filo uçuşa hazırlanıyor

Alman harb tebliği

Smolensk'in şarkında

Sovyetlerin yeni hücum teşebbüsleri ağır zayiatla tardedildi

Cenubda, Dinyesterin 40 kilometre şarkında Balza şehri zaptedildi

Berlin 30 (a.a.) — Alman resmî tebliği:

Düşmanın Smolenskin şarkında ihata edilmiş bulunan Rus kuvvetlerini kurtarmak için Alman çemberini aşmak gayesile yaptığı yeni hücum teşebbüsleri akim kalmış ve ağır zayiata uğratılmıştır. Şark cephesinin diğer bölgelerinde harekât plân mucibince devam etmektedir.

Smolensk - Vjasma arasında tahrib edilen Sovyet tren ve tankları

Berlin 30 (Radyo) — Alman kumandanlığı tebliğ ediyor:

Smolensk ile Vjasma arasındaki şimendifer iltisak noktalarında 20 Sovyet trenile motörlü kollarının ve kıt'aların

(Arkası sahife 3 sütun 2 de)

Şark cephesinden resimler: Alman bisikletli bölükleri, yanmakta olan bir şehre giriyorlar

Sovyet harb tebliği

Nevel zitomir bölgelerinde

Kıt'alarımız düşmanla anudane dövüşmeğe devam ediyor

Rus ordusu Stalin'in takdirini kazanan gizli bir silâh kullanıyor

Moskova 30 (a.a.) — Sovyet istihbarat bürosunun tebliği

29 temmuz günü kıt'alarımız Novorzehev, Nevel, Smolensk ve Zitomir istikametlerinde muharebeler yapmışlardır. Muharebeler bilhassa Slomensk istikametinde çok şiddetli olmuştur ve düşman birliklerini takib eden mukabil hücumlarımızla mevzilerinden çıkarılmıştır. Düşman ağır zayiata uğramıştır.

Diğer mıntakalarda keşif faaliyetleri ve mevzii muharebeler olmuştur.

Hava kuvvetlerimiz kara kuvvetlerimizle işbirliği yaparak muhtelif noktalarda düşman birliklerine darbeler indirmiştir.

27 ve 28 temmuz günleri hava kuvvetlerimiz 74 Alman tayyaresini düşürmüşlerdir. Bizim zayiatımız 51 tayyaredir.

28 temmuz gecesi Moskova üzerine yaptıkları hava akınında Almanlar evvelce bildirildiği üzere 9 değil, 10 tayyare kaybetmişlerdir.

Sovyet kıt'aları Alman hatlarının gerisini zorluyor

Londra 30 (a.a.) — Ofi: Berlin radyosu, dün akşam Sovyet kıt'alarının Alman hatlarının gerisindeki bir çok mukavemet noktalarını zorlamış olduklarını kabul etmiştir. Radyo, Almanların Ukraynadaki ileri hareketlerinin betaetini havaların fenalığı ile izah etmektedir.

Willkie'ye göre Ruslar eylûle kadar dayanırsa Hitlerizm yıkılacak

Şikago 30 (a.a.) — Wendell Willkie beyanatta bulunarak, Sovyetler eylûle kadar dayandıkları takdirde Hitlerizme nihayet verilmiş olacağını söylemiştir. Willkie'ye göre Ruslar Alman ileri hareketini durdurabilirlerse Almanya birçoklarının tahmin ettiğinden evvel hezimete uğrayacaktır.

SULH KORKUSU!

İşi prensipine irca ederek eğer muharibleri bugünkü şartlar içinde sulh sözlerine karşı telâş ve endişelerinde haklı görmek istersek o zaman şu hakikatle karşılaşmış oluruz: Henüz harb kâfi derecede inkişaf etmemiştir, binaenaleyh bugün için sulhtan çok uzağız.

Ortada ne fol, ne yumurta bulunmadığı halde harb içindeki milletler sulhtan korkuyorlar. Hatta sulhun kendisinden değil de lâfından, hatta hayalinden.

Bir müddet evvel Amerikan Hariciye Müsteşarı Sumner Welles'in makul ve âdil bir sulhun hangi şartlar üzerinde kurulabileceği hakkındaki bazı sözleri Almanyada hiddet ve şiddetle karşılanmıştı. Şimdi de İngiliz Hariciye Nazırı Mister Eden Almanyanın yapması muhtemel bir sulh taarruzuna karşı ikinci veya üçüncü defa bütün kapıları sımsıkı kapamaktadır. Almanya hakikaten bir sulh taarruzu yapacak mı? Ne zaman?.. Şimdi bu devlet şark cephesinde muazzam Sovyet kuvvetlerile çok çetin dehşetli muharebelerle meşguldür. Bu vaziyette bulunan bir devletin cazib tekliflerle bir sulh taarruzu yapması bugünlerde hatıra bile gelmemek lâzımdır. Halbuki bu ihtimal Mister Eden'in kafasında sabit bir fikir olmuşa benziyor. Onun içindir ki kendisi tekrar tekrar bu mevzu üzerinde durmakta ve vatandaşlarını Hitler tarafından yapılacak bir sulh taarruzu karşısında gevşememeğe davet eylemektedir.

Sulhtan, sulhun lâfından, hatta teklifinden korkulur mu? Hemen söyleyelim ki İngiltere gibi hayat ve memat cidaline girişmiş, bu uğurda iki yıla yakın müddettir çekmediği kalmamış ve müdafaa ettiği davası itibarile daha pek çok fedakârlıklara katlanmayı göze almış bir memleketin hükûmeti için az çok cazibeli sulh teklifleri pek tehlikeli bir şeydir. Zaten umumî surette harb halinde bulunan her memleket için vaziyet aynidir. Ciddisini aldatıcısından ayırmak zor sulh sözlerine meydan serbest bırakılırsa milletin mücadele kudretine gevşeklik ve muayyen hedefe müteveccih birlik azmine karışıklık gelebilir. Malûmdur ki harbi yapan nihayet millettir.

Esasen sulhu harbin inkişafı hazırlar. Harb, sulhu doğuracak kadar inkişaf etmiş olmadıkça muharib tarafların hepsi için nihaî zafere kadar çarpışmaya devam düsturu başlıca klâsik kaidedir. Her taraf akıl ve itidaline sahib olsa harbin şimdiki halinde bile makul ve âdil bir sulha avdetin imkânı yok değildir. Nitekim Amerikan Hariciye Müsteşarı böyle bir sulhun şartlarına soğukkanlılıkla temas etmişti. Fakat bir kere harbe tutuşan milletler onun muayyen merhalelerini katetmedikçe sulhtan bahsedemezler, hatta sulhtan bahsedilmesine tahammül eyleyemezler. Mister Eden'de bu halin misalini görüyoruz.

Sulh aleyhdarlığında bu kadar şiddetli olmak için İngilterenin ölüm dirim cidali içinde uğraşan yeni müttefiki Sovyetleri de gözönünde bulundurmakta olması bir ihtimaldir. İngiltere - Sovyetler ittifakının iki mühim maddesinden biri de iki tarafın münferiden mütareke veya musaleha yapmaması taahhüdüdür. İngiltere bilhassa kendisine tevcih edilecek bir Alman sulh taarruzuna şimdiden kat'iyetle muhalif bir cephe almakla Sovyetleri mücadelelerinde temin ve teşvik etmiş olur. Birinci, ikinci, üçüncü merhalelerde silâhların talihi ne suretle tecelli ederse etsin, eğer İngiltere Rusyanın muvafakati olmaksızın sulh yapmıyacaksa, Sovyetler geniş ülkelerinin herhangi noktasında daima ayakta duracak bir cephe tutmayı düşünebilirler, ve şimdiden cidali ona göre kuvvetli ve şiddetli olarak yürütürler. Nitekim bugüne kadar öyle de yapmaktadırlar.

Fakat Mister Eden'in üzerinde defalarla ısrar ettiği bu Alman sulh taarruzu ihtimali nereden çıkmış bulunuyor? Ortada Almanya tarafından bütün dünyaca öyle anlaşılacak şekilde bazı sözler ve fikirler ileriye sürülmüş değildir. Almanlar Amerikan Hariciye Müsteşarının makul sulh şartlarına karşı bile ateş püskürdüler. Halbuki Mister Eden böyle bir sulh taarruzu yapılacağı faraziyesini hakikat sanılacak bir iddia

YUNUS NADİ

(Arkası sahife 3 sütun 4 te

Askerî vaziyet

Hindiçiniyi işgal ettikten sonra

Japonyanın Uzakşarkta takib etmesi muhtemel hedefler

Yazan: Emekli General **H. Emir Erkilet**

Japonya, Çin Hindistanında yaptığı harekâta dair ilk resmî tebliği pazartesi günü yaymış ve Fransa ile biraz evvel akdettiği anlaşmaya uyarak, Hindiçiniyi herhangi bir yabancı işgalinden korumak maksadile bu memleketin cenub dolaylarına asker sevketmekte devam ettiğini bildirmiştir. Hanoi'den gelen bir habere göre Japonların Saygon bölgesine çıkardıkları askerin sayısı, şimdiye kadar 40,000 kişiye ulaşmış imiş. Bu miktar, üç tümenlik bir kolordu ile bağlı kıt'alarına tekabül eder. Fransızların Hindiçini işgal kuvvetleri de, aşağı yukarı, bu kadardır. Japonya bu diyarın haricden gelecek herhangi bir tecavüze karşı müdafaasını Fransa ile birlikte deruhde ettiği için Hindiçinide, şimdiki halde, 6 tümenlik yani takriben 80-90 bin kişilik, o dolaylar için çok ehemmiyetli bir Japon - Fransız ittifak ordusu vücude gelmiş bulunmaktadır.

Japonya tarafından daima takviye edilebilecek olan bu ordunun vazifesi eğer esas itibarile münhasıran Çin Hindistanının müdafaası ise, tabiatile atıl kalmağa mahkûmdur; çünkü şu anda, birkaç yüz bin askeri ve yüzlerle tank ve uçağı Uzakdoğuda bir araya getirerek Fransız Çin Hindistanını istilâya kalkışabilecek başka hiç bir devlet yoktur.

Birleşik Amerika bu işi yapamaz; çünkü onun kuvvetli bir donanması varsa da Hindiçiniyi istilâ edebilecek derecede muazzam bir orduyu (200,000 kişiyi) şu sıralarda, vapurlara bindirip oraya sevk ve himaye edebilecek bir hal ve vaziyette değildir. Birleşik Ame-

(Arkası sahife 2 sütun 1 de)

Afrikada hava harekâtı artıyor

Alman tayyareleri Marsa Matruh'a ve Süveyş kanalına akınlar yapıyorlar

Berlin 30 (a.a.) — Alman resmî tebliği:

Afrikanın şimal sahili açıklarında Alman ve İtalyan pike tayyareleri Tobruğun şimalinde büyük bir petrol gemisini batırmış ve bir iaşe gemisini de hasara uğratmıştır.

Alman harb tayyareleri Mersa - Matruh civarında bulunan İngiliz askerî baraklarına da taarruzlar yapmışlardır. Süveyş kanalında düşman askerî tesisatı bombardıman edilmiştir.

Alman tayyareleri Kıbrısa hücum ettiler

Berlin 30 (a.a.) — D. N. B.: 29 temmuzda Alman harb tayyareleri İngilizlerin Kıbrıs üssünü muvaffakiyetle bombardıman etmişlerdir. Adanın cenub sahilinde bulunan askerî hedefler bomabrdıman edilmiştir.

Uzakşarktan bahsederken...

M. Roosevelt, Amerikanın harbe girmesi meselesini meskût geçti

Vaşington 30 (a.a.) — Ofi: Dünkü gazeteciler toplantısında Ruzvelt, Uzakşarka müteallik siyasî meseleler hakkında beyanatta bulunmaktan imtina etmiştir. Gazetecilerin Birleşik Amerika için Avrupadaki vaziyetin mi yoksa Büyük Okyanus vaziyetinin mi mühim olduğu suretinde sormuş oldukları bir suale cevab veren Ruzvelt, böyle bir sualin hiç bir manası olmadığını, iki meseleyi yekdiğeri ile mukayese etmek gayrimümkün olduğunu söylemiştir.

Çörçil'in Amerikanın harbe girmek üzere bulunduğu suretindeki beyanatı hakkındaki mütaleası sorulan Ruzvelt, böyle bir şeyi okumamış olduğunu beyandan sonra Uzakşarktaki ihracatın kontrolu netayici hakkında evvelden bir şey söylemek mümkün olamıyacağını, yalnız Japonyayı tazyik etmek mevzuu bahsolmadığını ilâve etmiştir.

Sovyet Rusyanın Baltık denizindeki deniz ve hava kuvvetleri daimî faaliyet halinde

Japon Başvekili Prens Konoye

Japonya bütün sür'atile harbe hazırlanıyor

Prens Konoye'nin mühim ifşaatı

«Her ihtimale karşı umumi seferberlik yapılıyor»

Demokrasiler Hindiçini işgalini tanırlarsa genişleme, siyasetine nihayet verilecek

Tokyo 30 (a.a.) — Başvekil Prens Konoye, Seferberlik Tâli Tetkik Komisyonu umumî içtimaında bir nutuk söyleyerek ifşaatta bulunmuş ve Uzakşarkta her türlü muhtemel vaziyetlere karşı Japonyanın hazır bulunmasını temin

(Arkası sahife 3 sütun 5 te

Başvekil Ankarada

Ankara 30 (a.a.) — Başvekil Dr. Refik Saydam bugün 9,20 de şehrimize dönmüş ve garda Büyük Millet Meclisi Reisi Abdülhalik Renda ile Vekiller, C. H. P. U. heyeti azaları, meb'uslar, Vekâletler erkânı, Ankara Valisi ve Emniyet müdürü tarafından karşılanmıştır.

Almanya Amerikayı itham ediyor

Vaşington, Cenubi Amerikayı müstemleke haline getirmek istiyormuş

Gizli müzakerelere dair vesikalar yakında neşredilecek

Berlin 30 (a.a.) — D.N.B.: Berlin siyasî mahfilleri, Cenubî Amerika memleketleri muvacehesindeki dolar saltanatının gittikçe artan tahakkümünü dikkatle takib etmektedirler. Burada tebarüz ettirildiğine göre, Almanya ile Lâtin Amerika memleketleri arasındaki ticaret münasebetleri, İngilterenin ablukası altında bulunmasına rağmen, bilkuvve mevcuddur. Ablukadan en ziyade

(Arkası sahife 3 sütun 3 te)

21 ayda

7195 Alman tayyaresi düşürüldü

Bunlardan 3566 sı İngilterede, 1928 i Ortaşarkta tahrib edildi

Londra 30 (a.a.) — Harbin bidayetinden itibaren 1941 senesi haziran ayının sonuna kadar 7195 düşman tayyaresi düşürülmüştür. Bu tayyarelerden 3566 sı İngiltere üzerinde, 124 ü Avrupada, 56 sı Nerveçte ve 457 si Dünkerk harekâtına kadar geçen müddet içinde tahrib edilmiştir. 327 tayyare İngiliz donanması tarafından ve 1928 tayyare de Ortaşarkta düşürülmüştür.

(Arkası sahife 3 sütun 4 te

Sovyetlerle Polonya anlaştılar

Moskova, Lehistanın tamamiyetini tanıyor Rusyada bir Leh ordusu kurulacak

Rusyaya İngiliz yardımı başladı - Ruzvelt'in mümessili Moskovaya vardı

Dün söylediği bir nutukta zaferi Rusların kazanacağını söyliyen Londra Büyük Elçisi M. Maiski

Ankara 30 (Ankara Radyo Gazetesi) — Sovyetlerle Lehistan arasındaki anlaşma Londrada Sovyet elçisi Maiski ile Lehistan Başvekili General Sikorski tarafından bugün saat 15 te, resmen imzalanmıştır. Bu anlaşma ile 1939 ağustos tarihli ve Lehistan topraklarının taksimine dair Rus - Alman anlaşmaları hükümsüz ilân edilmektedir.

Bu anlaşma mucibince, Rusyada bir Leh ordusu kurlacaktır. Rusyada halen 250 bin Leh esiri ve 250 bin kadar da Leh mültecisi bulunduğuna göre, mühim bir ordu kurulabilecektir. Bu ordunun başına bir Leh generali getirilecektir.

İngiltere Hariciye Nazırı Eden bugün Avam Kamarasında bu mesele hakkında beyanatta bulunarak demiştir ki:

«— İngiltere hükûmeti, 1939 ağus-

(Arkası sahife 3 sütun 4 te

İngilterenin Tahrana bir ihtarı

İranda çok fazla Alman ikamete başlamış

Londra 30 (a.a.) — Salâhiyetli kaynaklardan öğrenildiğine göre İngiliz hükûmeti İranda çok fazla Alman ikamet etmesine müsaadeye devam edildiği takdirde böyle bir hareketin İran menfaatleri bakımından arzedeceği tehlike hususunda İran hükûmetinin ciddî surette nazarı dikkati celbetmiştir.

M. Eden'in izahatı

Londra 30 (a.a.) — Röyter: Mister Eden Aavam Kamarasında sorulan bir suale şu cevabı vermiştir:

«— İranda çok fazla miktarda Almanın ikamet etmesine müsaadeye devam etmekle maruz kaldığı

(Arkası sahife 3 sütun 7 de)

Birkaç söz

San'atta şöhret merakı

Atinada, Akropolun yanındaki küçük müzede, eski zamandan kalma bir sürü kırık dökük mermerler arasında meşhur bir büst vardır. Eğer san'atla yakından bir alâkanız yoksa onu diğerlerinden ayırd edemez ve yürüyüp geçmek istersiniz. Fakat sizi gezdiren rehber mutlaka anlatır:

— Heroique devrenin sonlarına doğru yapılan bu heykel, Hellen san'at tarihinin en kıymetli eserlerinden biridir. Ruhtan çehreye akseden hüzün ve ıstırab çizgilerinin mermer üzerinde ifade edildiğini ilk olarak işte burada görüyoruz. (Somurtkan Kadın) diye anılan eseri hangi san'atkâr yaratmıştır belli değil. Fidias'lara sonsuz ve geniş bir ufuk açan bu dâhinin kim olduğunu hiç bir zaman öğrenemiyeceğiz.

Pariste Louvre müzesindeki Milo Venüs de Akagündüzün aleyhte yaptığı bütün propagandalara rağmen dünyanın en güzel eserlerinden biridir. Asırlarca toprak altında kalmış, zamanın her türlü yıkıcı tesirlerine uğrayarak kolları, burnu kopmuş, ötesi berisi delik deşik olmuş o mermer yığınına bakarak hakikî bir san'atkâr tarafından maddeye aşılanan ruhun ölmezliği önünde vecde varıp coşmamak mümkün mü?

O san'atkâr da meçhul.

Roma ile Floransa arasında Assizi kasabasındaki San Françesko kilisesinin duvarlarında her göreni hayran bırakan freskler vardır. Ortaçağın mistik ruhunu korkunc bir huşula yarı karanlığa fısıldayan o eserleri kim yarattı? Bir ad takmak iştiyakile İtalyanların Maestro di San Françesco dedikleri o dâhi de ebediyyen meçhul kalacak!

Harikalar yaratarak isim bırakmadan gelip geçen san'atkârlar şark âleminde herhalde daha fazladır. 17 nci asırdan kalma nefis bir çeşme görürsünüz, hiç bir yerinde imza yoktur. Şaheser sayılacak bir camiye rastlarsınız mimarı bilinmez. Mısralar, beyitler vardır, şairini tanımayız.

Fakat, işte görüyoruz, san'atkârın meçhul kalması eserin yaşamasına mâni olamıyor.

Bütün bunları düşünüp de isim yapacağım, tarihe intikal edeceğim diyerek ne yapacağını bilmeden çırpınan ve kendi kendini yiyen heveslilere acımamak elden gelmiyor.

San'at sevgisi vatan sevgisine benzer. Muvaffak olmak isteyen, bütün varlığile kendini san'atına bağlamalıdır. Tıpkı Mehmedciğin bu toprağa bağlanışı gibi.

N.

HAVACILIK

Japon hava ordusu

İş teşkilâtına rağmen tayyaresi azdır ki bu kuvvetli rakiblere karşı kapatılamaz bir gediktir

Yazan: **Arif Ahıskal**

Mihverin Uzakşark müttefiki Japonyanın takındığı vaziyet, dünya efkârı umumiyesini, bilhassa Amerikan ve İngiliz nazarlarını üzerine çekmiş bulunuyor. Japonya, sulhu idame ettirmek davasında olduğunu söylemekte ve bu maksadı gözeterek her ihtimale karşı kara, deniz ve hava ordusunu hazır bir vaziyette bulundurmaktadır.

Bu nazik zamanda yükün çoğunu omuzlarına alacak olan Japonyanın hava ordusudur. Japon hava ordusu çocukluk çağından yeni kurtulmuş, genc bir kuvvettir. Ve ilk savaşını da Çine karşı yapmıştır. Bu hareket sırasında kudretli bir varlık olduğunu göstermekten geri kalmamıştır.

Japonya hava ordusunun gerek teşkilât ve talim terbiyesi ve gerekse mevcudü, bu memlekete karşı hasım olabilecek her kuvvet tarafından ciddiyetle karşılanmasını ve onun kudretine inanılmasını icab ettirecek bir vaziyettedir. Japon gencliğinin uçuculuk kabiliyeti ve fedakârlığı bilhassa nazarı dikkati celbetmektedir.

Japonya hava ordusunun temelini kuran dört mektebdir. Bunlardan biri Tokorozawe'dedir. Sivillerin de iştirak edebildikleri bu mekteb, tayyare namzedlerine bir tayyarenin ve motörünün uçuşa hazırlanmalarını, sevk ve idarelerini öğretir. Ve bu hususta amelî ve nazarî malûmat verir.

Akeno mektebi, askerî pilotlara hava muharebelerinin tabiye tekniği hakkında bilgi verir ve daha ziyade tayyareler üzerinde mevcud silâhların işlemelerile teferrüatını ve silâhı kullanmasını öğretir.

Shimoshizu tayyare mektebi ise, uçucu - rasıdları hazırlıyan ve bunlara gerek hava fotoğrafı ve gerekse tayyare ile irtibat ve keşif hakkında malûmat verir. Bütün bunları da bir makinist mektebi ikmal eder.

Yetiştirilmesi ve talim ve terbiyesi bu mekteblerde olan Japonya hava ordusunun kadrosundaki tayyareleri, Avrupa mekteblerinde kullanılan seri tayyarelerin seçmeleri teşkil eder. Elemanlar, teknik programlı ve iyi talim ve terbiye edilmiş olarak yetiştirilirler.

Japon hava ordusunun hizmetine giren kur'a erleri de bir tayyare baskınından korunma, tayyareleri uçuşta teşhis ve müdafaa sistemleri hakkında bilgili bir surette yetiştirilmek suretile bu noktadan da bir kazanc temin edilmektedir.

Japonyanın hava ordusunu kara ve deniz olmak üzere ikiye ayırarak mütalea etmek daha doğru olur. Japonya hava ordusunun kara kısmında, eldeki istatistiklerden çıkarılan neticelere göre «1025» tayyare vardır. Bu kuvvetin son seneler zarfında takviye edildiği ve yarı kadar arttırıldığı zannedilmektedir.

Esas olarak Japonyanın ehemmiyet verdiği taraf, deniz tayyareciliğidir. Coğrafî vaziyeti itibarile Japon donanması teşekkülüne altı tane tayyare gemisi girmiştir ki, bu gemilerin taşıdıkları tayyare mevcudü 392 olarak tespit edilmiştir.

Bundan başka Kasumigaura'da yedi tayyare ve bir balon, Yomosuka'da iki buçuk, Tateyama'da üç, Sasebo'da yarım, Omura'da iki ve Kuré'de yarım tayyare teşekkülü olmak üzere mecmu tayyaresi beş yüzü bulan muhtelif birlikler vardır.

Bunlara ilâve olarak da 12 - 15 tayyareden ibaret olmak üzere (31) tayyare bölüğünün teşkili son senelerin faaliyetleri arasındadır.

Keşif, av, bombardıman ve bir balon taburundan mürekkeb olan Japon hava ordusunun emrinde çok büyük çaptaki deniz tayyarelerinden de bir miktar vardır. Bunların sayısı ancak bir bölük teşkil edecek mahiyettedir.

Japonyanın Uzakşarktaki vaziyetine ve coğrafî mevkiine bakılırsa, 2500 - 3000 tayyarelik bir hava kıt'asından fazla olmadığı göze çarpar.

Bir tarafında Sovyet Rusya, öte tarafında sanayi memleketi ve zengin bir iktısadiyata malik olan Amerikanın bulunuşu, Japonya hava ordusunun daha kuvvetli ve kudretli bir halde kendini göstermesinde âmil olmalıdır. Ve eldeki vesikalardan sonra, 1938 den bu tarafa, Japonya hava sanayiini seferber ederek birliklerini çoğaltmamış bulunuyorsa, Amerika ve İngiltereye karşı her hangi bir harekette fazla korku vermiyebilir. Malzeme sayısının azlığı, Japonlar kadar cür'etli ve fedakâr olmakla dahi kapatılamaz bir gediktir. Bunu hava harbleri göstermiştir.

A. AHISKAL

Askerî vaziyet

(Baştarafı 1 inci sahifede)

rika, bu işi Filipin adalarından da yapamaz. Çünkü bizzat burası Japon tehlikesine maruzdur. Bunun için Hindiçiniyi zaptetmek davasını gütmek şöyle dursun o, şimdi ancak Filipinleri müdafaa ve muhafaza tertibatile meşguldür. Nitekim Ruzveltin son bir emirnamesi Filipinlerdeki yerli ve Birleşik Amerika askerî kuvetlerini General Duglas Mac Arthur'ün tek kumandası altında toplamış bulunmaktadır. Filipin yerli kuvvetleri, bizzat Vaşington mahfillerinin takdir ve tasdikına nazaran bu adaların dışında, teşebbüslerde kullanılabilecek bir mahiyette değildirler.

O halde Hindiçini şimalden, İngiliz hüküm ve işgali altında bulunan Burma cihetinden, cenubdan Malaka yarımadası üzerinden veyahud umumiyetle deniz yolile gelebilecek bir İngiliz ihrac kuvveti tarafından işgal olunabilecektir. Fakat Japonların daha ziyade cenubî Hindiçinide kuvvetlerini tahşid etmiş olmaları gösterir ki onlar, hakikatte Burma cihetinden yani şimalden gelebilecek herhangi bir tehlikeden fazla çekinmemektedirler. Malaka yarımadasından Hindiçiniye taarruz için ise Siyam topraklarından geçmek mecburiyeti olduğundan böyle bir hareket en evvel bu müstakil hükûmetin askerî mümanaatine uğrayacaktır. İngilizlerin deniz yolile cenubî Hindiçiniye taarruz etmeleri ihtimaline gelince, İngiliz donanmasının hemen hepsinin Ak ve Kızıl denizlerle Atlas Okyanusunda meşgul bulunduğu bu sırada akla bile gelmemek iktiza eder.

Fakat Birleşik Amerikanın Pasifik ve doğu Asya donanmalarile hava kuvvetleri, Avustralyanın ve İngilterenin Uzakdoğu yer, hava ve deniz kuvvetleri hep birlikte Hindiçiniyi istilâya kalkışmaları ihtimali nihayet akla gelebilir ve Japonlar, evvelce de yazdığımız gibi İzlanda ve Suriye misallerine bakarak, Hindiçininin bir İngiliz - Amerikan işgal teşebbüsüne maruz bulunduğuna samimiyetle inanmış olabilirler. Fakat ne olursa olsun, Japonyanın Hindiçiniyi işgal etmek istemekten asıl maksadının bizzat Hindiçiniye el komak ve ayni zamanda cenuba karşı Japonyanın emniyetini garanti etmek olduğu pek aşikârdır. Çünkü Birleşik Amerikanın batı Pasifikte mümanaat kudretinin pek az, İngilizlerinkinin de yok olduğu ve Fransanın pek âciz ve zebun bulunduğu bu sırada, cihangirlik emelleri açık olan Japonyanın pek yağlı Hindiçini avını yalnız kolunu uzatarak alması mümkün iken onun bunu yapmaması Nipon emperyalist siyaseti bakımından affolunamaz bir hata olurdu.

Fransanın, Hindiçininin Japonya tarafından işgali bahsinde burasını müştereken müdafaa formülü üzerinde, Japonya ile uyuşması ise onun son mağlûbiyetinin zaruretlerindendir. Mareşal Petenin, Japonya ile dövüşerek beyhude kan dökmek pahasına Hindiçiniyi muhakkak, filen ve tamamile kaybetmek yerine orasının müdafaasında ona bir iştirak hakkı tanıması elbet halden anlayan zeki ve makul bir siyasettir.

Fakat Japonya bilhassa cenubî Çin istanını işgal ederek orada kuvvet teksif etmesi acaba nedendir? Singapura taarruzla oradan Holanda Hindistanını istilâ için midir?!. Filvaki Japonyanın dimağını Asyanın uzak doğularında yıllardanberi şiddetle işgal eden maksad ve meseleler şunlardır:

1. Ruslardan Vlâdivostok liman ve vilâyetile Sahalin adasının şimal yarısını alarak Japon denizini hakikaten ve tamamile bir Nipon denizi haline sokmak. Onlara göre Japon adalarının hayatî emniyeti bunu istilzam etmektedir.
2. Rusları doğu Siberyadan ve Mogolistandan geri atarak Uzakdoğuda tamamile serbest kalmak ve bu suretle Çinin istilâsını tamamlamak.
3. Zengin Fransız Hindiçinisini ele geçirmek.
4. Singapuru alarak İngiltereyi batı Büyük Okyanustan külliyen çıkarmak ve bu suretle buralardaki bütün İngiliz müstemlekelerile Avustralyaya el komak.
5. Himayesiz kalacak olan ve bilhassa petrol kaynaklarına malik bulunan Holanda Hindistanını sırasında zaptetmek.
6. Nihayet, Birleşik Amerikanın Filipin adalarını alarak bütün batı Pasifiği yabancılardan temizlemek.

Japonyanın umumî maksad ve plânı budur. Fakat bu kadar geniş bir cihangirlik programı ne çabuk ve ne de kolay tahakkuk edemez. Bununla beraber Japonlar beklemesini ve umumî hedef ve maksadı daima gözönünde bulundurarak buna varmak için her fırsattan istifade etmesini bildiklerini göstermişlerdir.

Japonya, Hindiçiniyi kan dökmeden ve kolaylıkla işgal edebilmiştir. Doğu Siberya ile dış Mogolistanı da, Sovyetler Birliğinin mağlûbiyeti halinde kolaylıkla ve belki gene fazla kan dökmeden elde etmeyi tasarlayabilir. Çünkü ne Birleşik Amerikanın ve ne de İngilterenin bu hususta bir mümanaatinden çekinemez. Fakat Singapura taarruz, İngiltere ile Japonya arasında muhakkak bir harbe sebeb olabileceği gibi Japonyanın Holanda Hindistanile Avustralyaya el uzatmasının Birleşik Amerika ile silâhlı bir ihtilâfa sebeb olması pek mümkündür. Bu takdirde harbin Filipinlere sirayet etmemesi artık mümkün olmaz.

İşte harb bu suretle bütün Uzakdoğu ile Büyük Okyanusa yayılabilir. Fakat Japonya, İngilterenin ve Birleşik Amerikanın bu harbden kabil olduğu kadar çekindikleri ve çekinecekleri muhakkaktır. Bununla beraber Japonyanın Birleşik Amerikanın yeni deniz inşaat programının tahakkuk etmesi halinde bütün emellerine veda etmesi lâzım geleceğini bilir ve bu sebeble onun, programı tatbik için, şimdiki vaziyetten istifade edeceği de düşünülebilir.

Elhasıl gelecek günlerin bize Büyük Okyanusun batılarile, Asyanın doğularından daha ne gibi sürprizler getirebileceğini kestirmenin pek geç kalmıyacağı görülmektedir. Onun için şu veya bu hâdiseyi bekleyebiliriz ve hangisinin daha önce olacağı meselesi fazla ehemmiyetli değildir.

H. E. ERKİLET

Şehir haberleri

Tuhaf bir hâdise

Öldü zannederek gömdüğü oğlu sağ salim bulundu

Birkaç gün evvel sebze hali önünde bir cesed bulunmuş ve hüviyetinin tesbiti için Morga gönderilmişti. Küçükpazarda oturan Mehmed adında bir ihtiyar Morga müracaat ederek cesedi görmek istemiş ve kendisine gösterilen cesedin oğlu Zeki olduğunu teessürle söyleyerek evine nakletmiş ve cesed Eyüb mezarlığına gömülmüştür.

Fakat ertesi sabah bu ihtiyar adamın oğlu çıkagelmiştir. Ana ve baba oğullarını sağ salim karşılarında görünce büyük bir heyecana kapılmışlardır. Meğer Zeki, on iki gündenberi bir arkadaşının evindeymiş. İhtiyar karı koca derhal mahallî zabıtaya müracaat ederek vaziyeti anlatmışlardır.

Dahiliye Vekili şehrimizde

Dahiliye Vekili Faik Öztrak, Yalovadan şehrimize gelmiştir. Burada bir, iki gün kaldıktan sonra hafta sonunda Ankaraya dönecektir.

Ayakkabıcıların itrazı

Fiat Murakabe komisyonu ayakkabı satan mağazaların sattıkları ayakkabı cinslerine göre kâr hadlerini tayin etmişti. Fakat ayakkabı satanlar namına bir heyet dün Vilâyete ve Ticaret Odasına gelerek bu kâr hadlerine itiraz etmişlerdir. Fiat Murakabe komisyonu az görülen bu hadler üzerinde bu gün tekrar tetkikler yapacak ve ayakkabıcıların itirazlarını dinliyecektir.

Et fiatları

Fiat Murakabe komisyonu toptan koyun eti satışlarını kontrol altına alabilmek için toptan et fiatlarını tespit etmiştir. Dünden itibaren toptan kuzu eti azamî 55 , ağlıç ve kıvırcık 50, karaman 45 kuruştan satılmağa başlamıştır. Bu suretle perakendeci kasablar kilo başına 10 kuruş kâr alabileceklerdir.

Ceza gören esnaf

Dünkü beledi kontrol esnasında Eminönü kazası dahilinde 21 esnaf cezalandırılmış ve 12 gıda maddesi görülen lüzum üzerine tahlilhaneye gönderilmiştir.

Üsküdar kazası dahilinde de 5 esnaf tecziye edilmiş ve dokuz gıda maddesi tahlile gönderilmiştir.

Sığınakların parasını kim verecek?

Evlerde, apartımanlarda yapılacak siper ve sığınakların masraflarının kime aid olacağı Dahiliye Vekâletinden sorulmuş, gelen cevabda bahçelerdeki daimî sığınakların ev sahibleri tarafından yaptırılacağı, evlerdeki sığınak tedbirlerinin de kiracılar tarafından yapılacağı bildirilmiştir.

Hindistandan gelecek mallar

Yapılan teşebbüs ve müzakereler neticesinde Hindistandan memleketimize bazı mühim maddelerin getirtilmesine imkân hasıl olmuş ve İngiliz makamları bu husustaki müsaadeyi vermişlerdir. Hindistandan ithalât işini Ticaret Ofisi doğrudan doğruya idare edecektir. İlk iş olarak dokuma, trikotaj ve çorab sanayiinin en çok muhtac olduğu pamuk ipliği ithal olunacaktır. Bu pamuk ipliklerinin ilk partisi yola çıkmak üzeredir.

Öğrendiğimize göre, Hindistandan çuval, kanaviçe, çay gibi bazı maddeler de getirtilecektir.

Azgın bir köpek 8 kişiyi ısırdı

Fenerbahçede İhsan Rifat apartımanında bulunan bir köpek bir kaç gün evvel apartıman sakinlerinden dört ve komşulardan da dört olmak üzere sekiz kişiyi ısırdıktan sonra ölmüştür.

Bu sekiz kişi, kuduz hastanesinde iğneye devam etmeğe başlamışlardır.

Gene Fenerbahçede Karlo adında bir marangoz da başka bir köpek tarafından ısırılmıştır.

Taşla yaraladı

Galatada Karabaş sokağında oturan hamal Ahmedle ayni semtte oturan ve hamallık eden Yusuf arasında iş yüzünden çıkan kavgada Ahmed Yusufu taşla başından ağır surette yaralamıştır Yusuf Beyoğlu hastanesine kaldırılmış, suçlu yaklanmıştır

Halk ve san'at

Bu halk, hiç bir bakımdan çocuk değildir

– Agâh Sırrı Levend'in 23/7/941 tarihli Ulus'ta çıkan ve «Halk bir bakımdan çocuk gibidir» diyen makalesi münasebetile –

Yazan: **Behçet Kemal Çağlar**

Atatürk, kaç defa, şofrasında ve sohbetlerinde, kürsüsünde ve nutuklarında tekrarladı ki: Büyük Türk inkılâbını Türk halkının selim hissine, aziz insiyakına güvenerek meydana koydu, Türk halkında için için kaynayan ve zaman zaman taşan duygulara dayanarak tahakkuk ettirdi. Saray ve Babıalinin Osmanlı tarihine eşkıya diye kaydettirdiklerinden çoğu, Atatürk çapında ve şuurunda birer adam olamadıkları için bu hazin ve haksız akıbete mahkûm oldular.

Bir başka yazımızda da kaydettik ki Anadolu, asırlardanberi, cefa ve eziyet gören, büyük ıstırablarla olgunlaşıp eren bir halkın çilehanesiydi. Bu halk, yerle göğün arasında, bir örste dövülür gibi gelişti. Ondaki ârifliк, ondaki sezış ve duyuş kudreti, değme münevverimizde yoktur.

«Halk, bir bakımdan çocuktur» demek, onun bu sırrına ermemek, enginliğini kavramamak olur. 23/7/941 tarihli Ulusta bu cümleyi sarfeden Agâh Sırrı Levendi yazdığı edebiyat tarihi kitablarında halk ârifliğine ve ermişliğine hayran sayfalar tahsis eden bir san'at ve fikir adamı biliyorduk.

Bu halk mı çocuk?

Sözde münevverler, saray kapıkulluğu ederken müstebid ve sefih sultanlara ilk isyanları yapan bu halk mı çocuk?

Sözde münevverler, taassubun koyu karanlığında bocalarken yer yer tarikatlerle içtihad ufukları açan bu halk mı çocuk?

Sözde münevverler, kâh acemin, kâh frengin kültürüne belbağlayıp millî anane ve âdet diye nesi varsa kaybederken bütün bunları bağrına basan, din çerçevesi içine dahi sokarak bugünlere kadar ulaştıran bu halk mı çocuk?

Sözde münevverler başka kültür dillerinin kelimelerini kapışa kapışa alıp milletin en bellibaşlı belgesi dilini feda ederken ana dilini bütün temizliği ve derinliğile canı gibi saklayan bu halk mı çocuk?

Evet; sözde münevverler saray kapıkulluğu ederken, bu halktan sefih sultana ve sarsak Babıaliye isyan edip dağa çıkanlar oluyordu. Onlara saray eşkıya damgasını basıyor, katline ferman ve fetva çıkarıyordu. Halk ise onları kahraman sayıyor, adlarına türküler yakıyor, hayatlarını destanlaştırıyordu... Şu bu mütereddi insanı saltanatın sadık bendesidir diye büyük adam tanımakta, nesillerce okuyup takdir etmekte devam ettik de şimdi halkın kahraman saydığı kimselerin hayatını inceleyip ille günahlarını meydana çıkarmaya mı uğraşacağız?

Saray, Atatürkü de bagî yani eşkıya ilân etmemiş miydi? Babıali, Atatürkün ve bütün «Kemalî» lerin katline fetva çıkartmamış mıydı? Hatta Avrupa da bu görüşe iştirak etmemiş miydi? Halkın haklarında destanlar yazdığı ve arkalarında cihadların en asilini yaptığı Atatürk ve arkadaşları muvaffak olamasaydı, biz bugün herhangi bir sultanın bendesi veya herhangi bir düşmanın müstemleke halkı olarak yaşayacak ve onları eşkıya sayacaktık, öyle mi?

Sarayın eşkıya damgasını vurduklârından çoğu, bu halkın kahraman saydığı yiğit oğullarıdır ki: Haksızlığa -şartları göze almadan, tekbaşına kalacaklarını bile düşünmeden- isyan etmişler ve dağa çıkmışlardır. Bunlardan sadece katil ve hakikî manada eşkıya olanları, halk zaten kutsallaştıramaz.

Dağların serdarı aslan geliyor
Süpürün hanları Osman geliyor.

Beyti, bir alelâde katil için söylenemiyecek kadar güzel, temiz ve yücedir. «Osman» lar, birer halk kahramanıdır. Biz onları anmakla halka sevgimizi ve minnetimizi belirtmiş, boynumuza borc bir vazifeyi eda etmiş oluyoruz. «Kaypak Osmanlılar size aman mı?» diye kafatutan Dadaloğulları, «Tüfek icad oldu merdlik bozuldu» diye gürleyen Köroğulları ne eşkıyadırlar, ne eşkıyayı övmektedirler. Bunlar, coşkun yeraltı su cereyanları gibi, Türklüğün şuuraltı kaynaşmaları, deprenmeleri, dile gelmeleridir.

Aziz halk varlıklarına nisbetle kılı değil kendi bile beş para etmiyen bir saray mensubu için yazılmış «Bir kılını dünyaya değişmem, tıraş oldun, sağol!» yollu medhiyeler kitablarında yer alan ve Cumhuriyet çocuklarına okutulan Agâh Sırrının, halkın kendi çocuklarını medheden türkülerini ve destanlarını radyoda okutmaya razı olmaması yersiz oluyor kanaatindeyim.

Muharrir, halk terbiyesini tarif ederken şu düsturu ileri sürüyor: «Milletin mâşerî ruhunda saklı bulunan kabiliyetleri şuur sahasına çıkarıp millete kendini tanıtmak. İyi ya işte; tam mutabıkız: Milletin mâşerî ruhunda saklı kabiliyetlerin en güzellerinden ve yücelerinden biri, şartların çetinliğini düşünmeden haksızlığa isyan etmek ve zulme kafatutmak değil midir? Bunu şuur sahasına çıkarmak ve millete kendini tanıtmak, halkın böyle hâdiseler için hazırladığı türküleri ve destanları bulup çıkarıp radyoda yaymak ve bütün millete öğretmek, verdiği tarifin en güzel bir tatbikıdır.

Muharrir, ayni yazısında Türk milletinin gayesini şöyle hulâsa ediyor: «Malik olduğu kudretleri her an artırarak ancak kendi gücüne dayanmak.» İşte Türk milletinin doğuşundanberi malik olduğu bir kudreti, tabiatî hükmüne girmiş olan bir meziyeti: Haysiyet ve gururuna vaki olan tecavüze düşünmeden karşı koymak hasletini beslemek, artırmak ve yaymak için, türküler ve destanlarla bu kudret ve hasleti ihya etmek, en güzel çarelerden ve vasıtalardan biri değil midir?

Atatürk, Dikmen sırtlarında, Ankaraya ilk ayak bastığı an, -27 birincikânun 1919, saat 13- kendini karşılayanlar arasında, epeydenberi sarayın zulmüne kafatutmak yüzünden hapse girmiş olup o günlerde dağa kaçmış olan bazı Ankara efeleri de vardı. Öz halkı anlamakta ve onunla kaynaşmakta eşsiz olan Ebedî Şefimizin ilk hareketi, bunlara doğru ilerlemek, «Merhaba arkadaşlar» diye gönüllerini almak olmuştu. O zamanki Ankara hükûmet büyüklerinden biri, Agâh Sırrının makalesindeki gaflete düşmüş ve yolunu keserek kulağına fısıldamıştı:

— Aman paşam onlar eşkıyadır; pek yanaşmaya gelmez.

— Biz de eşkıyayız, demişti Mustafa Kemal, birbirimizden anlarız.

Ve eski rejimin bu en büyük asisi, hemen öteki küçük asilerle anlaşıp kaynaşmıştı. Onlara sormuştu:

— Neye buralara kadar zahmet ettiniz arkadaşlar?

Şimdiki bir muharririn ve o zamanki hükûmet adamının eşkıya dediği bu adamların verdiği cevabı o günkü karşılaşmada bulunan birçokları aynen hatırlayor:

— Seni görmeye geldik, paşam!

— Vatan uğrunda ölmeye geldik, paşam!

Behçet Kemal ÇAĞLAR

Satie davası

Bir cihetin İktısad Vekâletinden sorulmasına karar verildi

Satienin Salıpazarındaki binasına aid alım, satım işinden dolayı Deniz Bank erkânının muhakemelerinde; İstanbul birinci Ağırceza mahkemesi dün kararını bildirecekti. Fakat, dosyayı tetkik eden mahkeme heyeti, bir cihetin İktısad Vekâletinden sorulmasına ekseriyetle lüzum görmüştür. Bu suretle, tahkikatın tevsii kararlaştırılarak, muhakemenin devamı, 25 ağustos 14 e kalmıştır.

Mahkemenin İktısad Vekâletinden sormağa lüzum gördüğü cihet; «Satie binasının Deniz Bank tarafından satın alınmasında, Deniz Bank kanununun 3 üncü maddesine tevfikan İktısad Vekâletinden tahsisen ve ayrıca bu iş için müsaade almağa lüzum olup olmadığı, bu müsaadenin Vekiller Heyetince tasvib edilen İstanbul limanının imarına aid 5 senelik plânda mevcud ve mündemic bulunup bulunmadığı» dır.

Emirgânlılar suların kesilmesinden şikâyetçi

Emirgânda oturan karilerimizden muhtelif imza ile aldığımız bir mektubda, bilhassa sıcakların hüküm sürdüğü bugünlerde gerek Reşidpaşadaki, gerek çarşıiçindeki çeşme sularının sık sık kesilmekte olduğundan şikâyet edilerek alâkadar makamların nazarı dikkati celbolunmaktadır.

Siyasal Bilgiler okuluna talebe kaydı

Siyasal Bilgiler okuluna bu sene alınacak talebenin kayıd muamelesi 20 ağustostan 20 eylûle kadar devam edecektir. İmtihanlar 25 eylûlde Ankarada mektebde ve İstanbulda Yüksek Muallim mektebinde yapılacaktır.

Kısa Haberler

★ Yakında Beyazıd ve Koska meydanlarının tanzimine başlanacağından Koskoya giden yolun burun kısmında yapılacak şark usulü kahvenin plânları da hazırlanmıştır.

★ Şehrimizde bulunan Ticaret Vekâleti İç Ticaret umum müdürü Celâl Yerman dün Mıntaka Ticaret müdürlüğünde meşgul olmuştur.

★ Gedikli hava yuvasına şehrimizden 350 orta mekteb mezunu müracaat etmiştir. Bunlardan 230 unun muamelesi ikmal edilerek mektebe gönderilmiştir. Dün de 30 kişilik bir kafile hareket etmiştir.

★ Şehrimizdeki beden terbiyesi mükelleflerine yakında merasimle sancak verilecektir. Mükellefler, 30 ağustos zafer bayramında yapılacak merasime sancaklarile iştirak edeceklerdir.

★ Üsküdar meydanının tanzimi plânında tahsisatsızlık dolayısile bazı tadilât icrası kararlaşmıştır.

★ Edirnekapı ile Topkapı arasındaki asfalt yolun elektrikle tenvirine karar verilerek keyfiyet Elektrik idaresine tebliğ edilmiştir.

★ Hususî otomobillerin işlemesine müsaade edilmesi hakkındaki müracaatler kabul edilmemiştir.

★ Mevsim dolayısile açılan kazino ve bahçe kenarlarında dilencilerin türeyerek gelip gidenleri rahatsız ettikleri görülerek bunlardan 40 kadarı yakalanmış ve diğerlerinin de faaliyetlerine müsaade edilmemesi alâkadarlara bildirilmiştir.

★ Belediye, Floryaya otobüs servisi ihdasını düşünmektedir.

Kamplar kapandı

İlk mekteb çocuk kampları dün akşam kapanmıştır Bu sene kamplara 401 talebe iştirak etmiştir Kamp sonunda yapılan umumî muayenelerde, çocukların 1 - 2,5 kilo arasında istifade ettikleri anlaşılmıştır.

HEM NALINA HEM MIHINA

Bir harb hilesi

Harbde, iki taraf birbirini aldatmak için her çareye başvurur. Harb hileleri, yahud hud'aları, çok eski zamanlardanberi tatbik edilegelmiştir. Aralarında pek meşhurları vardır: Truva muhasarasındaki at hilesi gibi.

Geçen harbde de bir çok hileler yapılmıştır. Bunların bazıları pek basit, bazıları ise son derece ince düşünülmüş, azamî itina ile tatbik olunmuş ve bir kısmı muvaffakiyetle neticelenmiştir. İngilizlerin Filistin cephesinde, Osmanlı ordularını idare eden Alman kumandanlığını aldatmak için hazırlayıp kasden düşürdükleri kurmay subay çantası bunlardan biridir. Bu çanta hilesinden maksad, taarruzun asıl yapılacağı istikameti gizleyip baskın yapmaktı ki Filistin cephesindeki Osmanlı ordusu kumandanlığı karargâhında bir çok münakaşalara sebebiyet vermiş ve kumandanın zihnini çelmeğe muvaffak olmuştu.

Bu defada Almanlar, yeni bir harb hilesine başvurmuşlardır. Bir Londra haberi bu hud'ayı şöyle anlatıyor:

«Hava Nezareti istihbarat servisinin bildirdiğine nazaran Almanlar «Scharnchorst» harb gemisinin Brest'ten hareket ettiğini saklamak, hâlâ ayni yerde olduğu hissini vermek için tertibat almaktadır. Hakikaten geçen perşembe akşamına doğru «Scharnchorst» hâlâ Brest'te ayni yerde bulunuyordu. Ve cuma sabahı Britanya keşif tayyareleri Almanların gemiyi muhafaza etmek için kullandıkları gizleme ağının hâlâ orada olduğunu farketmişlerdir. Fakat Britanya keşif tayyareleri gizlemede bazı kusurlar görmüşlerdir. Raporların tetkiki Scharnchorst'un geceleyin gitmiş olduğunu ve gizleme tertibatının altında Scharnchorst ile bir müşabehet yaratmak için hazırlanmış bir sarnıç gemisile daha küçük bazı gemiler bulunduğunu göstermiştir.

Buna rağmen Britanya avcılarının araştırmaları sür'atle netice vermiştir. Hemen ayni zamanda birçok tayyareler Scharnchorst'u La Pallice'de gördüklerini bildirmişlerdir. Hudson ve Beaufort bombardıman tayyareleri, Scharnchorst üzerine en büyük çapta bombalar atmışlardır. Britanya hücumu o kadar tesirli ve devamlı olmuştur ki Alman kruvazörü kımıldamamış ve Britanya bombardıman servisi bir harb gemisine hücum etmek üzere şimdiye kadar kullanılan tayyare kuvvetlerinin en büyüğünü vücude getirmiştir.»

İngilizler de, Büyük Harbde, buna benzer bir hile yapmışlardı. Amiral Graf von Spee kumandasındaki Alman Uzakşark kruvazör filosu, Cenubî Amerika sularında Amiral Gradok'un kumandasındaki bir İngiliz filosunu imha etmişti. O zaman Bahriye Nazırı, şimdiki Başvekil M. Çörçil, deniz birinci lordu, yani deniz genelkurmay başkanı ise meşhur Amiral Fişer idi. İngiliz amiralliği bu Alman filosunu imhaya iki yeni muharebe kruvazörü ile müteaddid kruvazörlerden mürekkeb bir filoyu memur etti.

İnvincible sınıfından olan bu iki muharebe kruvazörü gizlice hazırlanarak yola çıktılar. Bu esnada Amiral Fişer iki adi şilepi, haricen tıpkı bu İnvincible sınıfı muharebe kruvazörüne benzeterek Adalar denizine göndermişti. Bunlar, Çanakkale Boğazına yakın adalarda yatarak nazarı dikkati üzerlerine celbediyorlardı. Bu esnada asıl muharebe kruvazörleri Falkland adalarına vardılar. Garib bir tesadüf neticesinde Almanlara baskın yapmağa giden bu iki kruvazör, bu adalarda, bir limanda kömür alırken Alman kruvazör filosunun baskınına uğradılar; fakat Almanlar, bu fevkalâde baskından istifade edemediler. Muharebe kruvazörlerinin üç ayaklı direklerini gördükleri zaman şaşırdılar. Limanda demir üzerinde yatan, hatta stim kaldırmamış bulunan İngiliz filosuna hücum edeceklerine tam yolla kaçmağa başladılar. Fakat bu hâdise sabahın erken saatlerinde vukua geldiği ve İngiliz gemileri daha sür'atli oldukları için akşam karanlığı basmadan İngilizler yetiştiler ve Alman filosunu imha ettiler.

Bu defa da Almanlar, bir sarnıç gemisini bir muharebe kruvazörüne benzetmekle ayni hud'ayı kullanmışlardır. Brest'teki Alman kruvazörlerini tayyare bombalarından kurtarmak için böyle bir tedbire müracaat edilmiş olması ihtimali çoktanberi denizciler arasında düşünülüyor ve konuşuluyordu.

Fin hikâyesi

Beş dakikalık zaman..

Hâdiye Iclâl

Posta müdürü sordu:

— Bu akşam kim nöbetçi?

Duvardaki termometre sıfırdan aşağı 42 dereceyi gösteriyordu. Finlandiyada bu, pek de fevkalâde sayılmazdı.

Genc memur:

— Müdür bey, dedi, bu akşam Kitilla nöbetçi!.

— Bilmem ama, bu Lâponlar pek hoşuma gitmiyor. Nedense onlardan birinin nöbetçi olduğu geceler bir türlü rahat uyuyamıyorum.

Genc memur içten gelen bir fedakârlık hissile:

— Müdür bey, dedi, müsaade ederseniz bu gece ben kalırım!.

— Yok, karınla aramın bozulmasını istemem. Şunun şurasında henüz dört haftalık evlisiniz. Beni bu akşam fazla sinirlendiren ve titiz davranmıya sevkeden şu mahud kıymeti mukaddereli bektublardır. Malûm ya, üçünün yekûnu 50 bin Fin markı tutuyor. Vakıa, onları kasaya yerleştirip emniyet altına aldık ama, içimde gene endişe var. Burası fakir bir yer. Harb dolayısile hırlı hırsız bir çok bilmediğimiz, tanımadığımız insanlar gelip geçiyor. Belki aralarından bir iki uygunsuzu çıkar da bir halt etmeğe kalkarlar diye korkuyorum. Acaba, Kitilla 'nın tabanca, bıçak gibi icabında kendisini müdafaa edecek silâhı var mı?

— Zannetmem, müdür bey, geçenlerde kendisile konuşuyorduk. Kitilla tabancadan müthiş korktuğunu söyledi.

— Eyvah. İşte bu fena. Hem tabancadan korkmak, hem de 50 bin Fin markının muhafazasını deruhde etmek. Öyle ise, o gelinciye kadar muhakkak burada kalmam icab ediyor. Bizzat tenbihatta bulunmalıyım.

Lâponyalı memur o sırada oflaya puflaya kapıdan içeriye girdi:

— Affedersiniz müdür bey, dedi, biraz geç kaldım.

— Zarar yok. Henüz vakit o kadar geç değil. Yalnız, silâhın olmaması ve tabancadan korkman fena. Biraz evvel bizim evlâdla bundan bahsediyorduk. Kasada kıymeti mukaddereli mektublar var. Üçünün yekûnu 50 bin Fin markı tutuyor. Aman bunlara sıkı mukayyed olmak gerek!.

Kitilla'nın her zaman zekâ ateşleri saçarak parlayan gözleri biraz daha alevlendi. Kalın dudaklarının kenarlarında doğan tebessümün genişliği çıkık elmacık kemiklerine kadar uzadı:

— Siz merak etmeyin, dedi, benim silâhım yoktur, tabancadan da dehşetli korkarım ama, 50 bin Fin markından bir tanesinin bile zayi olmıyacağına dair ne türlü arzu ederseniz teminat verebilirim. Benim revolver, top, tüfek gibi hiç bir şeye ihtiyacım yok. Bana yalnız beş dakikalık zaman kâfi.

İhtiyar müdür kendi kendine:

— Ne acayib adam!

Diye düşündü ve yavaş yavaş yola düzüldü.

***

Kitilla yüzündeki yün atkıyı çekip duvardaki çiviye taktı. Demir sobaya iri bir kaç odun attı. Dış kapının anahtarını iki defa burup iyice kilitledi. Düğmeyi çevirip elektrik lâmbasını söndürdü. Sobanın yarı açık alt kapağından dışarıya akseden alevlerin duvarda oynattığı hayalleri seyrederekten sandalyesine oturdu. Yarı dalgın, yarı uyanık hafifçe kestirmeğe başladı.

Kitilla babası ölelidenberi Lâponyanın ucsuz bucaksız tundralarına veda etmiş, Finlandiyada medenî bir hayat yaşamıya karar vermişti. Fakat eski hatıralarını unutamıyordu. Çocukluğundanberi iktisab ettiği melekelerden birini kaybetmemişti. Beş karış kar üstünde dolaşan bir hayvanın ayak seslerini kilometrelerce uzak mesafeden duyuyor, mavi göklerden yıldırım hızile geçen kuşların kanad oynatışlarından binbir mana çıkarıyordu.

Posta müdürü, Lâponlardan birinin nöbetçi kaldığı geceler rahat uyuyamadığını söylerken kat'iyyen mubalâğa etmemişti. İşte gene, sağına dönmüş, soluna dönmüş, kabil değil sükût ve sükûnet perisinin iltifatına mazhar olamamıştı. Nihayet, dayanamadı, yatağından fırladı. Giyindi, kuşandı. Postaneye kadar şöyle bir dolaşmıya karar verdi. Posta binasında tek ışık yanmıyordu. Dış kapı tamamile açıktı. Hem de kanadlar zorlanmış, itilmiş, mandalları kırılarak yere düşürülmüşlerdi.

Her halde burada tatsız hâdiseler cereyan etmiş olduğuna şüphe yoktu. Fakat Kitilla neredeydi? Acaba paraları alıp kaçmış mıydı? Yoksa dışarıdan haydudlar gelmiş de onu öldürmüşler miydi?

İhtiyar müdürün eli ihtiyarsız kapının sağındaki elektrik düğmesine gitti. Onu çevirince ortalık aydınlandı. Odanın açık kapısından kasanın kapağının da ardına dayanmış olduğu görünüyordu. Bir çok mektublar, kâğıdlar yerlere saçılmıştı.

Müdür, biraz ilerleyince kasanın arka tarafında Kitilla'nın elleri ayakları bağlı, ağzı kocaman bir mendille tıkalı hareketsiz yatmakta olduğunu farketti.

— Sen hayatta mısın?

Diye bağırdı ve ağzındaki mendili çektikten sonra ilâve etti:

— Ne oldu çabuk anlat. Hemen merkeze telgraf çekelim. Haydudların eşkâlini adamakıllı bildirelim!. Gelenler kaç kişi idi?

— İki. Hem de ikisinin de elinde revolver vardı. Heriflerin ayak seslerini ta uzaktan duydum. Dış kapıyı kilitlemiştim. Onu kırıp yere devirmek için beş dakika kadar uğraştılar. Ben de size top, tüfek gibi şeylere ihtiyacım yok, bana beş dakikalık zaman lâzım dememiş mi idim? O müddet zarfında kasayı açtım. Kıymeti mukaddereli mektubları alıp cebime yerleştirdim. Pencereleri fora ettim. Ağzımı mendille tıkadım, kollarımı ayaklarımı bağlayıp yere yattım. İçeri girip de ellerindeki elektrik lâmbalarını bana ve kasaya çevirince, diğer meslekdaşlarının kendilerinden evvel gelip bu işi halletmiş oldukları zannına kapıldılar. Küfür ede ede kös kös çıkıp gittiler.

Almancadan nakleden:
Hâdiye İCLÂL

SON HABERLER

Siyasî İcmal

İrana verilen muhtıralar

İngiltere Hariciye Nazırı Mister Eden Avam Kamarasındaki beyanatı sırasında, Almanların İrana hulûl etmekte oldukları keyfiyetine, İran hükûmetinin nazarı dikkati celbedilmiş olduğunu söylemiş ve İngilterenin müttefiki olan Sovyetler Birliğinin ayni şekilde hareket etmiş olup olmadığına dair sorulan suale cevaben «Sıkı elbirliği dairesinde hareket ediyoruz» diyerek İngiltere hükûmeti gibi Sovyetler Birliğinin de ayni şekilde hareket etmiş olduğunu anlatmıştır.

Mister Eden'in bu beyanatından anlaşılıyor ki İngiltere hükûmeti, Alman teknisyenlerinin İranda yerleşmekte olduğundan haberdar olmuş, bu Alman teknisyenlerinin orada yerleşmelerini İngiltere aleyhinde hazırlanan bir hareketin başlangıcı olmasından korkarak bu hususta İran hükûmetinin nazarı dikkatini celbetmeyi muvafık görmüştür. Sovyetler Birliği de, hali hazırda Almanya ile muharebe etmekte olduğu için Almanların İran topraklarında kendi aleyhlerinde bir hareket hazırlamasından ayni şekilde endişe ettiklerinden İran hükûmetini ikaz etmek hususunda İngilizler tarafından vuku bulan teşebbüse iştirak etmiş, yahud ayrıca bir teşebbüste bulunmuştur.

İngiltere tarafından iddia olunan bu hulûlün bir esasa istinad edip etmediği İran hükûmetinin vereceği cevabdan tavazzuh edeceği için bu bahis üzerinde mütalea yürütmenin sırası değildir. Fakat bugünkü İran, istiklâline ve hürriyetine sahib, bütün mukadderatına hâkim ve taahhüdatına sadık şerefli bir devlettir. Onun herhangi bir yabancı siyasete alet olmasına imkân yoktur. İranda hâkim olan siyaset, İran milletinin yüksek ve hayatî menfaatlerine dayanan, İranın azamî sür'atle terakkisini istihdaf eden millî ve dürüst bir siyasettir.

Fakat İngilterenin İrana karşı Alman hulûlünden bahsetmesi, bize geçen Büyük Harbin birtakım safhalarını hatırlatıyor ve bu safhalar İngilterenin herhangi bir Almanın İrana gitmesinden niçin sinirlendiğini tavzih ediyor.

Geçen Büyük Harbin bu safhalarına kısaca temas etmek bu yüzden çok faydalıdır

Almanya geçen Büyük Harbde İran ve Efganistanın da İngiltereye karşı harbe girmelerini arzu etmiş ve bu suretle Hindistana karşı bir hareket hazırlayarak İngiltereyi rahatsız etmeyi tasarlamış ve Alman ajanları İranda, Efganistan ve Bülücistanda mühim faaliyetlere girişmiş, İngilizler bu hareketleri Hindistan hesabına mühim bir tehlike sayarak mukabil tedbirler almışlar, bilhassa 1917 de garbî İrana girmişler ve 1918 de Bağdaddan gönderdikleri bir kuvvetle şimali garbî İrana doğru ilerleyerek Enzeliye varmışlar ve birsürü maceralara girişmişlerdi

İran hükûmeti, İngilizlerin bu hareketlerini istiklâline tecavüz sayıyor ve İngilizlerin memleketi tahliye etmelerini istemekle beraber İngiliz kuvvetlerini dağıtmak ve memleketten çıkarıp atmak için bu kuvvetlerle mücadele ediyordu Bu yüzden İran hükûmeti, o zaman resmen bitaraf olduğu halde İran toprakları, muhariblerin mücadele sahası olmuş ve ancak geçen Büyük Harbin neticesinden sonra bu mücadeleden kurtulmuştu

Fakat İran harbin bitmesile bu mücadeleden kurtulmakla beraber, İngiltere, harbden sonra İranı daha fazla kendi nüfuzuna tâbi kılmak istemiş ve onun için 1919 senesinin ağustosunda İranla yaptığı bir muahedede İranın tamamiyet ve istiklâline hürmet göstermekle beraber İranı İngiliz mütehassısları ve İngiliz sermayesi kullanmağa mecbur ederek bir İngiliz nüfuz mıntakası haline getirmek istemiş, fakat o zaman, bugünkü Şehinşah Âlâ Hazreti Hümayun Rıza Han Hazretlerinin yaptığı darbei hükûmet neticesinde bu şerefsiz muahede parçalanmış ve Şehinşah Hazretlerinin kudretli elile kardeş ve komşu İran tam hürriyet ve tam istiklâline kavuşmuş ve o günden bugüne kadar tam manasile hür ve müstakil bir devlet olarak yepyeni bir kudret ve azimle terakki etmiştir

İşte, geçen Büyük Harbde İranın başından geçen macera budur Fakat şüphe götürmez bir hakikat, İranın artık kendi yurdunu, birtakım yabancı düşmanların mücadele sahası yapmalarına imkân vermiyeceği ve bunların bütün teşebbüs ve tahrikâtını en kat'î mukavemetle karşılayacağıdır

İran hükûmeti, bugünkü Avrupa harbine karşı bitaraflığını ilân etmiş ve bu bitaraflığa azamî dürüstlükle sadık kalmıştır. Çünkü İranın hedefi, geçmiş asırların ihmalini telâfi eden bir himmet ve gayretle ilerlemek ve İran milletinin refah ve ikbalini temin etmektir. Bu yolda en geniş adımları büyük bir muvaffakiyetle atan İran hükûmeti, şüphe yok ki, bundan böyle de ayni yolda ilerlemeğe devam edecek ve İranın emniyet ve bütünlüğünü en sağlam temellere istinad ettirecektir.

Ömer Rıza DOĞRUL

Ölüm

Bursa Vefik Paşa hastanesi sertabibi ve tanınmış röntgen mütehassıslarımızdan Bay doktor Cevad Tahsin Peksunun kızı ve Ankarada Bilâl Akbanın baldızı Bayan Neclâ Peksun henüz genc yaşında iken duçar olduğu hastalıktan bütün ihtimamlara rağmen kurtulamıyarak dün hayata gözlerini kapamıştır. Cenazesi dünkü çarşanıba günü Karacaahmeddeki aile makberesine defnedilmiştir. Allah rahmet eylesin.

Zayi pırlanta kol saati — 30 temmuz 941 çarşamba günü saat 14,30 da Köprüden kalkan Kadıköy vapurunda veya İçerenköye hareket edecek otobüs durağile iskele arasında (bir pırlanta) kol saati bulan (Taksim Şehid Muhtar C. Yalova Ap. No. 5) e getirene nakdî mükâfat verilecektir.

Kızılay muhasebesinde ihtilâs yapanlar

Ankarada muhakeme devam ediyor

Ankara 30 (Telefonla) — Kızılay muhasebesinden bazı evrakı tahrif suretile ihtilâstan maznun Celâl Sunal, Sami Tipaç ve Şemseddin Karamusakın davasına bugün Ağırceza mahkemesinde devam edildi. Kızılay kâtibi umumisi Asım Arar, satış dairesi memurlarından Etem Işıklar ve hademe Rıdvan şahid sıfatile istima edildiler. Reis, ehli vukuf olarak dinlenen doktor Refik Günerden raporunda müphem gördüğü hususlar hakkında kendisinden izahat istedi. Bunu müteakıb dinlenen bir ehli vukufa da reis, bazı sualler sordu. Maznunların müdafileri, verilen cevabları okuduktan ve diğer hususları tetkik ettikten sonra isteklerini söyliyeceklerini ve bu sebeble kendilerine bir kaç gün mühlet verilmesini istediler. Müdafilerin bu talebi kabul olunarak, duruşmanın önümüzdeki cumartesi günü saat 11,30 a bırakılmasına karar verildi.

Alman harb tebliği

(Baştarafı 1 inci sahifede)

birliği görülmüş ve derhal ateş açılmıştır. 1200 vagon ile bir zırhlı tren, pek çok tank ve kamyon tahrib edilmiştir.

Almanlar Balta şehrini işgal ettiler

Milano 30 (a.a.) — Ofi: Ukraynada kâin Balta şehri, Popolo d'İtalyanın Rumanya - Rusya cephesindeki muhabirinin telefonla bildirdiğine göre Almanlar tarafından işgal edilmiştir.

Bu şehir, Dinyesterin 40 kilometre şarkında ve Dinyester ile Bug arasında yarı yolda bulunmaktadır.

Moskovaya 7 nci hücum

Londra 30 (a.a.) — Alman radyosu, dün gece Alman tayyarelerinin Moskovaya hücum etmiş olduklarını haber vermektedir. Bu hücum, Sovyet payitahtına karşı yapılan yedinci hücumdur.

Finler 2 adayı işgal ettiler

Helsinki 30 (a.a.) — Ofi:: Finlandiyalıların Ladoga gölü yakınında kâin Mantsinsarni ve Lukulansari adalarını işgal etmiş oldukları resmen bildirilmektedir. Finlandiyalılar, Rusların Mantsinsarniyi istirdad etmek için yapmış oldukları teşebbüsler akamete uğramıştır.

Fin ordusu geniş arazi ile iki demiryolunu işgal etti

Helsinki 30 (a.a.) — Ofi: Ladoga gölünün şimal - şark sahili Tuulosa kadar elimizdedir. Tuulos, Olonetzin 30 kilometre şimali garbisinde ve Moskova - Mourmask demiryolunun 70 kilometre garbında kâindir. Bu haberler, resmen verilmiştir.

Gölün şimali garbî sahilindeki iki demiryolu da elimizde bulunmaktadır. Demiryollarının kontrolunu tekrar eline almak maksadile düşmanın asker ihracı için yapmış olduğu teşebbüs akim kalmıştır. Tardedilen düşman, sahada bin ölü ile mühim miktarda malzeme bırakmıştır. Finlandiya ordusu, 18 gün içinde Rusların 1939 senesindeki seferde üç ay içinde zaptetmiş oldukları araziden veyahud Finlandiyanın 1940 muahedenamesi mucibince terke mecbur olduğu yerlerden çok daha geniş mıntaklar ele geçirmişlerdir.

Finlandiyada Rusların çıkardığı muazzam yangınlar

Helsinki 30 (a.a.) — Ofi: Zaptedilmiş olan arazide Rusların çıkarmış oldukları muazzam yangınlar tahribat ika etmektedir. Sıcak ezicidir. Milyarlarca sivrisinek muhariblere göz açtırmamaktadır. Mevcud mühim müşkülâta rağmen Finlandiyalılar, kendilerine has tabiyelerini kullanmak suretile cesurane ilerlemekten geri durmamaktadırlar. Bu tabiye, keşif kolları muharebesidir. Hududsuz ormanlar arasında ilerleyen küçük müfrezeler, düşmanı iz'ac etmekte, münakalâtını kesmekte, dümdar cüzütamlarını çember içine almakta ve kuvayi külliyesine durmak imkânını vermemektedirler.

Kanadada amele tarafından işgal ve sonradan terkolunan alüminyum fabrikası

Ottava 30 (a.a.) — Dün öğleden sonraki matbuat toplantısında Kanada mühimmat nazırı geçen perşembe günü 300 kişinin büyük bir alüminyom fabrikasını işgal ettiklerini ve 3 gün ellerinde bulundurduktan sonra pazar günü öğleden sonra kendi rızalarile terkettiklerini bildirmiştir. Bunun bir düşman sabotaj hareketi olduğu zannedildiğini beyan eden nazır, demiştir ki:

«— Mes'uller tevkif edilmiş veya edilecektir. Kanadada malik bulunduğumuz bu en büyük fabrika dün tekrar çalışmağa başlamıştır.»

İki de Gaulle'cü Fransız generali tevkif edildi

Berlin 30 (a.a.) — Ofi: Vişiden bildirildiğine göre hava generallerinden Baston ile Cochet, de Gaulle'e karşı sempati izhar ettiklerinden dolayı tevkif edilmişlerdir.

Bulgar nazırları Peşteye gidecekler

Budapeşte 30 (a.a.) — Sofyadan yarıresmî bir membadan bildirildiğine göre Bulgar Başvekili Filof'un ağustosta Budapeşteyi ziyaret etmesi ihtimal dahilindedir.

Almanya Amerikayı itham ediyor

(Baştarafı 1 inci sahifede)

müteessir olanlar Lâtin Amerika memleketleridir. Almanların kanaatine göre Birleşik Amerika devletleri Cenubî Amerika memleketlerinin bugünkü vaziyetlerinden istifade ederek, muhtelif yollarla, mezkûr memleketlerde iktısadî menfaatler tesis ve bu suretle, Lâtin Amerikayı siyasî nüfuz altına alarak, Ruzveltin harbcuyane tasavvurlarına alet etmek arzusundadırlar. Bundan dolayı, Alman mahfilleri, Lâtin Amerikanın iktısadî inkişafının büyük tehlikelere maruz bulunduğu kanaatindedirler.

Alman hükûmeti, Amerikanın, Cenubî Amerika memleketlerini iktısadî vesayeti altına almak için kullandığı usulleri gösteren ve Birleşik Amerika devletlerinin, bu memleketleri birer müstemleke haline getirmek niyetinde olduğunu anlatan bazı vesikalara malik bulunmaktadır. Mezkûr vesikalar, Birleşik Amerikaya, Cenubî Amerikada birtakım askerî üsler temin etmek için yapılan gizli müzakerelere mütedairdir.

Berlin siyasî mahfilleri, bu vesikaların yakında neşredileceğini tahmin eylemektedirler. Bunların heyecan ve alâka tevlid edecek mahiyette oldukları zannedilmektedir.

Ofi'ye göre Şimalî Amerika ile Bolivya arasında müşterek plân

Vaşington 30 (a.a.) — Ofi: Bolivya ile Birleşik Amerika arasındaki müşterek müdafaa projesinin teferrüatı dün Sumner Welles ile Bolivya elçisi Guachalla arasında görüşülmüştür.

Guachalla, Welles'in yakında Bolivyaya bir Amerikan askerî heyeti göndermek maksadile tetkikatta bulunmakta olduğunu beyan etmiştir.

Gizli bir Alman mesajından anlaşılanlar

Buenos-Aires 30 (a.a.) — Almanların sözde diplomatik olan bazı evrakının musaderesi hakkında öğrenildiğine göre verici bir telsiz cihazında bulunan gizli mesajın metni şudur:

«Lapaz için: Limayı terketmek kabil değilse Santiagodaki elçiler toplantısında aldığınız emirlere mutlak surette riayet etmeniz lâzımdır.»

Bu mesaj Arjantin ordusunun şifre lisanı mütehassısları tarafından okunmuştur.

Lapazdaki Alman büyük elçisinden hükûmeti devirmek maksadile hazırlanan bir suikasdde methaldar olduğu için Bolivyayı terketmesi istenildiği hatırlardadır.

Bundan birkaç ay önce Cenubî Amerikadaki bütün Alman elçi ve büyük elçileri Santiagoda gizli bir içtima akdetmişlerdi. Bu içtimaın hedefi bütün Cenubî Amerikaya şamil bir tek siyasetin hazırlanmasıydı.

Eski Rumen Kralı Meksikada

Meksiko 30 (a.a.) — Ofi: Eski Rumanya Kralı Karol ile Madam Lupesko saat 13 te Veracruz ve Peranto tarikile Havanadan buraya gelmişlerdir. Birçok polis hafiyesi, Kübalı üç hizmetçi, dört köpek ve birçok eşya da sabık Kralla birlikte gelmiştir. Turizm şeflerile Meksika hükûmetinin mümessilleri, payitahta girecekleri sırada yolda seyyahlara hoşamedi beyan etmişlerdir. Sabık Kral, gazetecilere beyanatta bulunmaktan imtina etmiştir. Sabık Kralın pasaportunda şöyle yazılıyor: Yaş 48, meslek Kral, iktısadî menabii ayda 500 piastre.

Alman - İngiliz ağır yaralıları mübadele edilecek

Stokholm 30 (a.a.) — Almanya ile İngiltere arasında malûl harb esirlerinin tayyare ile mübadelesine aid proje alâkadar tarafların arzusu mucibince tahakkuk etmek üzeredir.

İlk Hırvat elçisi Sofyada

Sofya 30 (a.a.) — D.N.B. Hırvatistanın Sofyadaki ilk elçisi Doktor Vladmir Sidoviç dün akşam Sofyaya gelmiş ve garda Bulgar hükûmeti mümessillerile Bulgar - Hırvat cemiyeti azaları tarafından karşılanmıştır.

SULH KORKUSU!

(Başmakaleden devam)

derecesine götürmüş oluyor, ve böyle bir hâdiseye karşı vatandaşlarını dikkatli olmağa davet ve onları öyle bir teklifin cazibesine kapılmaktan tahzir etmeğe lüzum görüyor. İnsanın öyle diyeceği geliyor ki Mister Eden'in mutlaka bu hususta bir bildiği vardır.

Dünya efkârının böyle bir faraziyeye vücud verecek hâdiseler olarak bildikleri şunlardır: Rudolf Hess'in böyle bir sulh imkânı için Almanyadan İngiltereye geçmiş olması, Alman - Sovyetler harbi başlamadan önce ve bilhassa başlamasını müteakıb Amerikada Alman taraftarlığı güden bazı unsurların Rus seferinden sonra artık İngilterece de pekâlâ kabul olunabilecek bir sulhun akdolunabileceği hakkında bazı propagandalar yapmış bulunmaları. Amerika hükûmeti bu yoldaki propagandalara karşı şiddetli hareket etti.

Halbuki Alman - Rus mücadelesi hâlâ olanca şiddetile devam ediyor. Yalnız bu vaziyet bile gözönüne alınarak bugünlerde sulhun ne imkânından bahsetmeğe, ne de onun lâfından korkmağa yer olmamak lâzım gelir. Böyle olduğu halde muhariblerin sulhu korku ile karşıladıklarını ve bu hususta mubalâğalara düşecek kadar ileri gittiklerini görüyoruz.

İşi prensipine irca ederek eğer muharibleri bugünkü şartlar içinde sulh sözlerine karşı telâş ve endişelerinde haklı görmek istersek o zaman şu hakikatle karşılaşmış oluruz: Henüz harb kâfi derecede inkişaf etmemiştir, binaenaleyh bugün için sulhtan çok uzağız.

YUNUS NADİ

Sovyetlerle Polonya anlaştılar

(Baştarafı 1 inci sahifede)

tosundanberi akdedilmiş olan ve Lehistan topraklarının taksimini derpiş eden mukaveleleri hükümsüz addetmektedir.»

İngiltere Rusyaya yardıma başladı

Londra 30 (a.a.) — Röyter ajansının salâhiyetli bir membadan öğrendiğine göre, İngiltere tarafından Sovyetler Birliğine iktısadî yardımda bulunulacağı hakkında yapılan vaidlerin tahakkuku yolunda hayli terakkiler kaydedilmiştir. Halen İngiliz İmparatorluğunun muhtelif kısımlarından ve müttefiklere muzaheret gösteren sair memleketlerden Sovyet Rusyaya külliyetli mal gönderilmektedir. Buna mukabil Sovyet hükûmeti müşterek harb gayretlerine yarayacak kıymetli malzeme vermektedir.

Ruzveltin mümessili Hopkins Moskovada

Londra 30 (a.a.) — Röyter ajansının öğrendiğine göre, Ruzvelt'in İngilteredeki şahsî mümessili Barry Hopkins, Moskovaya vasıl olmuştur.

Maiski «Zafer Ruslarındır» diyor

Londra 30 (a.a.) — Sovyetler Birliğinin Londra büyük elçisi Maiski refikasile beraber Belediye dairesinde Londra Belediyesinin toplantısında hazır bulunmuştur. Elçi söylediği kısa bir nutukta Rus - İngiliz dostluğuna ve iki milletin müşterek zafere olan inancına işaret ederek demiştir ki:

«— Rus milletinin sarsılmaz bir şekilde Sovyet hükûmetinin arkasında bulunduğu ve Stalinin sonuna kadar mücadeleye devam edeceği muhakkaktır. Zafer Ruslarındır.»

21 ayda

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

İngiltere üzerinde faaliyet az oldu

Londra 30 (a.a.) — Hava ve Dahilî Emniyet Nezaretlerinin tebliği:

Dün gece, pek az miktarda düşman tayyaresi İngiliz şark sahilini geçerek İngiltere dahilinde ancak ufak bir sahada harekâtta bulunmuştur. Bir kaç yere bombalar atılmış ise de insanca zayiat kaydedilmemiştir. İka edilen hasar ehemmiyetsizdir.

Alman tebliği

Berlin 30 (a.a.) — Resmî tebliğ:

Denizaltılar 116,500 tonluk 19 İngiliz ticaret gemisi batırmışlardır. Bundan başka bir İngiliz muhribi ve bir korvet tahrib edilmiştir. İskoçyanın açıklarında Alman hava kuvvetleri 6000 tonluk bir düşman ticaret gemisini batırmıştır. Alman savaş tayyareleri dün gece Resmour liman tesisatını ve bir tayyare meydanını bombardıman etmişlerdir.

Düşman Alman topraklarına hiç bir taarruzda bulunmamıştır.

ASKERLİK İŞLERİ

337 doğumlular muayeneye çağırılıyor

Beyoğlu Yerli Askerlik şubesinden:

1 — 337 doğumluların ve bu doğumlularla muameleye tâbi diğer doğumluların 1 temmuz 941 tarihinden itibaren yoklamalarına devam edilmektedir.

Yoklama günleri tekrar aşağıya yazılmıştır:

2 — Yoklama cumartesi günleri haric olmak üzere ayın tek günlerinde yapılmaktadır.

3 — Yoklamanın sırası:

31 temmuz 941 günü: Beyoğlu merkez nahiyesi, Taksim, Galata, Kasımpaşa nahiyelerinden gelmiyenler.

1 ağustostan 7 ağustosa kadar: Hasköy nahiyesi.

8 ağustostan 15 ağustosa kadar: Şişli nahiyesi.

16 ağustostan 22 ağustosa kadar: Kemerburgaz nahiyesi.

22 ağustostan 29 ağustosa kadar: Beyoğlu, Taksim, Galata, Kasımpaşa, Hasköy ve Kemerburgaz nahiyesinden gelmiyenler. (9702)

Mevlid

Elâzığ Ambarı sahiblerinden merhum Remzi Ergüderin ruhu için 3 ağustos 941 pazar günü öğle namazını müteakıb Bağdad caddesi üzerindeki Erenköy camiinde kıraat edilecek olan Mevlide arzu edenlerin teşrifleri rica olunur.

Merhumun eşi ve oğulları

Teknisyen ihtiyacı

Zonguldakta bir maden mühendis mektebi açıldı, bir de makinist mektebi kurulacak

Ankara 30 (Telefonla) — İktısad Vekâleti maden mühendisi yetiştirmek için Zonguldakta bir maden teknisyen mektebi açmıştır. Leylî ve meccanî olan bu mektebin tahsil müddeti dört senedir. Diğer taraftan maden işletmeleri, elektrik santralları ve diğer atelyelerde çalışacak makinistlerin yetiştirilmesine mahsus ikinci bir mektebin daha kurulması kararlaştırılmıştır. Bu mektebe ilk mekteb mezunları kabul edilmektedir. İktısad Vekâleti ayrıca Sümer Banka bağlı fabrikalarda ustabaşı ve kalfa yetiştirmek üzere kurslar açmıştır.

Japonya bütün sür'atile harbe hazırlanıyor

maksadile bütün tedbirlerin mümkün olan sür'atle tahakkuk ettirilmesi lâzım geldiğini söylemiştir.

Başvekil, Sovyet - Alman harbi üzerine Avrupa harbinin yeni bir safhaya girmiş olduğuna işaret ederek demiştir ki:

«— Bu harbin Japonya için vahim akisleri olacağına hiç şüphe edilmemelidir. Dünyanın vaziyeti devamlı bir surette değiştiği için her Japon en fena ihtimallere karşı koymağa hazır bulunmalıdır.

Hükûmet, ileride tahaddüs edebilecek her türlü vaziyeti karşılamak üzere bütün ihtiyatları seferber edebilmek için elinden geleni yapmaktadır.»

Prens Konoye nutkunu bitirirken hükûmetin seferberlik kanunlarının sür'atle tahakkuk ettirilebilmesine aid meselelerin komisyon azaları tarafından tetkikini taleb etmiştir.

Japonyanın bir anlaşma teklifi

Londra 30 (a.a.) — Ofi: Tokyodan bildirildiğine göre Japon salâhiyetli mahfilleri şayed demokrasiler Hindiçini vaziyetini bir emrivaki olarak kabul ederlerse Japonyanın genişleme siyasetine nihayet vereceğini söylemişlerdir. Aksi takdirde demokrasiler Japonyayı çember içine almağa devam ederlerse Japonya böyle bir hareketin önüne geçmek için lâzım gelen tedbirleri alacaktır. Japonya bir anlaşma zemini bulunabileceği hususunda ümidini kesmemiştir.

Japon - Fransız anlaşmasının metni

Tokyo 30 (a.a.) — Japon istihbarat bürosu dün geç vakit Japonya ile Vişi arasında Hindiçininin müşterek müdafaası için 19 temmuzda imza edilen protokolun metnini neşretmiştir. Bu protokolun mukaddemesinde şu cümle bulunmaktadır:

«Fransız Hindiçinisinin emniyeti tehdid edildiği takdirde anlaşmanın maddeleri şunlardır:

1 — İki hükûmet Hindiçininin müşterek müdafaası için askerî işbirliği yapmağı karşılıklı taahhüd ederler.

2 — Böyle bir işbirliğini tatbik için alınması lâzımgelen tedbirler hususî anlaşmalara mevzu teşkil edecektir.

3 — Bu hükümler kabul edilmelerini icab ettiren vaziyet mevcud olduğu müddetçe muteberdirler.

Dominyonlar da Japon paralarını bloke ediyorlar

Londra 30 (a.a.) — Salâhiyettar bir membadan öğrenildiğine göre Japon alacaklarının İngiliz hükûmeti tarafından bloke edilmesi üzerine bütün dominyonlarda, Hindistan, Birmanya ve imparatorluk müstemlekelerinde İngilterenin tedbirlerine mümasil tedbirler alınmaktadır. Bu suretle müttehid bir cephe teşekkül etmiş bulunuyor.

Tokyodaki İngiliz büyük elçisi 1911 senesinde akdedilmiş olan İngiliz - Japon seyrisefer ve ticaret anlaşması, 1925 senesinde akdedilen munzam anlaşmanın ve bir taraftan Japonya ile diğer taraftan Hindistan ve Birmanya arasındaki ticarî münasebetlere mütedair anlaşmanın feshedildiğini Japon hükûmetine İngiltere, Hindistan ve Birmanya hükûmetleri namına bildirmiştir.

İcab ederse Holanda Hindistanındaki petrol fabrikaları tahrib olunacak

Vaşington 30 (a.a.) — Holandanın Londradaki elçisi beyanatta bulunarak lüzum hasıl olduğu takdirde Holanda Hindistanındaki petrol tasfiyehanelerinin Holandalılar tarafından tahrib edileceğini söylemiştir.

Japonyaya teminat verilmiyecek

Vaşington 30 (a.a.) — Hariciye müsteşarı Sumner Welles matbuat konferansında Birleşik Amerikanın Japonya ile yaptığı ticaretin devamına müsaade edileceği hususunda Birleşik Amerika hükûmeti tarafından Japonyaya teminat verilmediğini söylemiştir.

Birleşik Amerika limanlarından ayrılmak istiyen Japon gemilerine lâzım olan müsaadenin verileceğini beyan eden Welles, şunları ilâve etmiştir:

«— Japon hamulelerinin herhangi bir ticarî muameleye tabi tutulabilmesi için lisans lâzım olacaktır. Bu tedbir Birleşik Amerika limanlarında bulunan Japon gemileri tarafından yapılacak gıda, mahrukat veya diğer eşya mübayaatını da alâkadar etmektedir.»

Anadolu Ajansı mütercim ve daktilo arayor

Anadolu Ajansı İstanbul merkezinde çalışmak üzere:

1 — Türkçe ve Fransızcaya hakkile vâkıf bir mütercime,

2 — Türkçeyi süratli ve doğru yazar bir daktiloya ihtiyac vardır.

Ajansın Ankara caddesindeki dairesine her gün müracaat edilmesi.

Hadiseler Arasında FELEK

Yenen şeyin lekesi

Tabiatin esrarı bir kapalı kutudur. İnsanlar asırlardanberi bunun mahiyetini keşfe çalışırlar. Ve bu sırlardan birini açtım derken daha derin binine rastgelirler. Bu esrar dolu kuvvet bazan en küçük şeye büyük bir müdafaa kudreti verir. Pirenin tutulamaması, arının iğnesi, kuşun kanadı ve insanların aklı hep bu cümledendir.

Tabiat yemişlere de bu çeşid müdafaa ve «intikam» vasıtaları vermiştir. Cevizi yemek için toplayıp kıranların elleri lekelenir. Karadut yiyenlerin ağızları kara olur. Şeftali lekesi çıkmaz. Kestane insanın elini paralar. Ve sarmısak kendini yemiş olanı kokusile haber verir.

Diyeceksiniz ki:

— Binlerce yiyecek şey arasında dört tanesini ileri sürüp ahkâm mı çıkarıyorsun?

Bereket ki yalnız dört tanesi böyledir de ötekiler zararsız ve pasiftir. Yoksa insan her yediği şeyin lekesile lekelenmiş olsaydı içimizde kınaçiçeği gibi ebruli olmıyan perhizkârlar ne kadar az olurdu.

Cevizi elimiz boyanmasın, karadutu ağzımız kararmasın, sarmısağı nefesimiz kokmasın diye yemekten çekinişimiz hüsnüahlâkımızdan değil, bu nesnelerin bize karşı olan müdafaa sistemlerinin müessir oluşundandır.

Ne kadar iyi olurdu; haram yemek, hak yemek, rüşvet yemek gibi manevî yemişlerin de birer lekesi, birer kokusu olsaydı da bu memnu meyvalara el sürmek bedbahtlığında olanlar medenî ve insanî ahlâkın hatta, gizli kaldıkça, kanun kuvvetlerinin kendilerini alıkoyamadığı bu vebalden boyunlarını kurtarsalardı. Neyleyelim ki; insanlar tabiat kadar marifetli, onun kadar kuvvetli bir cemiyet kurmaya hâlâ muvaffak olamadılar Bu onların yegâne ümidi ve mevcudiyet gayesidir.

Sıçana karşı kapan, kargaya karşı korkuluk, sivrisineğe karşı cibinlik, pireye karşı toz, sineğe karşı filit beşerin en küçük şerirlere karşı bile ne kadar az mücehhez olduğunu gösterecek beliğ delillerdir.

B. FELEK

NOT: Bir kısım meraklı okuyucularımdan aldığım mektublarda arasıra nereli olduğum soruluyor. Bir Türk çocuğu için vatanın her tarafı maskatı-re's bakımından ayni derecede şereflidir. Fakat -nedense- herkes doğduğu yerle övünür. Ben de doğma büyüme dedemdenberi Üsküdarlıyım. Bilmem mütecessislerin merakını izale edebildim mi? — B. F.

İngilterenin Tahrana bir ihtarı

(Baştarafı 1 inci sahifede)

tehlike hakkında İran hükûmetinin ciddî surette nazarı dikkatini celbetmiş bulunuyorum. İran hükûmetinin bu ihtarı hesaba katacağını ve bu vaziyetin önüne geçmek üzere icab eden tedbirleri alacağını ümid ederim.»

Sovyet Rusyanın da ayni şekilde bir teşebbüste bulunup bulunmadığı sualine cevab olarak Mister Eden demiştir ki:

«— Bu işte Sovyet hükûmeti ile sıkı bir işbirliği yaparak hareket ettik.»